

A pantomimról

Miért olyan magától értetődően népi művészet a pantomim? Mert mindeddig, az idők során a népnek „nem volt szava“. Mivel lehetne jobban ábrázolni a kisembert, mint egy néma, fehérpap-szerű típussal, amely csendes, mintha bekötötték volna a száját, és szintelen, mint a magány?

*

A gerincoszlop hullámzik, a hasi részek remegnek, a légzőszervek a csiga szarvának félenk érzékenységevel hatolnak előre. E „reakciógépezet“ százhusz mérőműszere másodpercnyi pontossággal működik, mozgását a plexus solaris szabályozza. A gerincoszlop a lábujjakra helyezi át a test súlyát, és abban a pillanatban, amikor a nehézkes ereje már-már túllépné az egyensúly sokszögét, vagyis abban a pillanatban, amikor — ahogyan Sganarelle mondaná — az ember majdnem betöri a fejét, előrelép a másik láb, és újabb felületet kínál, amelyre a teher a sarkon át előrehatolva áthelyeződhet. És ne is szóljunk arról az ezernyi heves, féktelen, vad robbanásról, amely a mozgás ez egyetlen másodperce alatt lezajlik. Ennek az állandó elmúlásnak az állapotát kell megragadnia már a kezdet kezdetén annak, aki pantomim-művész akar lenni.

*

Az ember tehát, a maga földi mozgási pályáján, egy mikrokozmosznak (saját énjének) mezsgyéjén áll, amely titokzatos visszatükröződése a makrokozmosznak (a világegyetemnek).

*

Minden bizonnyal van valami alapvető baj a gesztus birodalmában, és engem ez bánt elsősorban.

Egy pantomim-színésznek a priori sokkal egyszerűbben kellene mozognia, mint bárki másnak, aki nincs birtokában saját teste ismeretének. Mert a pantomim-művész cím elsősorban azt jelenti, hogy tökéletesen ismerjük és nyilvánvaló módon irányítani tudjuk testünket. Mi az oka, hogy fiatal emberek, akiknek van bizonyos gyakorlatuk a pantomimben, a legkisebb gesztust sem képesek végrehajtani anélkül, hogy fel ne cicomáznák egész füzérnyi fölösleges mozdulattal, amelyek gesztusuk alapszerkezetét hamisítják meg? Valamiféle vizuális modorosság születik ebből, amely, ha előbeszédre fordítanánk, teljességgel elviselhetetlen lenne.